

**GUIA DOCENT
INTRODUCCIÓ AL
DIAGNÒSTIC PEDAGÒGIC**

Facultat de F^a i Ciències de l'Educació
Universitat de València

I.- DADES INICIALS DE IDENTIFICACIÓ

Nombre de l'assignatura:	INTRODUCCIÓ AL DIAGNÒSTIC PEDAGÒGIC
Caràcter:	OPTATIU
Duració	4,5 crèdits (3 teoria+1,5 pràctica)
Titulació:	PEDAGOGIA
Cicle i Curs:	PRIMER CICLE-CURS SEGON
Departament:	MIDE
Professor/s responsable/s:	M ^a Aránzazu Cervera Chulvi

II.- INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

El perfil formatiu dels estudis en Pedagogia ha de capacitar *per a l'anàlisi, intervenció i desenvolupament de sistemes i processos educatius tant en les institucions escolars com en les diverses agències d'educació no formal*. Per a això es requereix necessàriament d'un procés d'indagació científica, amb una base epistemològica clara, que possibiliti la presa de decisions en aquesta anàlisi, intervenció i desenvolupament de la situació educativa. Aquesta activitat científica, teòric-tècnica, és la plantejada des del Diagnòstic Pedagògic.

L'assignatura d'Introducció al Diagnòstic Pedagògic proporciona un punt de partida per al Diagnòstic Pedagògic com disciplina científica dintre de les Ciències de l'Educació i com eina bàsica de treball per al futur professional. La seva ubicació com optativa de primer cicle en la Llicenciatura en Pedagogia permet a l'alumne assentar una àmplia base en l'inici de la seva trajectòria acadèmica des de la qual poder plantejar un posterior aprofundiment en la matèria, atenent a aspectes teòrics, pràctics i ideològics, i amb l'objectiu últim, la formació i el desenvolupament professional i personal de l'alumne.

Durant el curs s'intentarà dotar de significació a conceptes teòrics i metodològics des de la pràctica, atenent a les implicacions que aquests aspectes poden arribar a tenir al veure's immersos en l'exercici professional.

D'aquesta forma, des d'una perspectiva crítica i reflexiva, la matèria revisa les aportacions de disciplines afins i d'altres models diagnòstics fins a arribar a una formulació operativa del diagnòstic des d'un enfocament pedagògic.

L'èmfasi en la qualitat científica del nostre exercici professional i en la importància de la constitució d'unes bases epistemològiques i metodològiques clares, es complementa amb la realització d'activitats pràctiques orientades a l'experimentació i anàlisi d'aquells mitjans habituals de l'actuació diagnòstica en l'espai educatiu: entrevistes, instruments de recollida de dades, de mesura (tests, qüestionaris tipificats), etc.

Les seves aportacions vinculen aquesta matèria a altres assignatures proposades per a la formació del futur pedagog com: “Diagnòstic en Educació”, “Diagnòstic Pedagògic de les Dificultats d'Aprenentatge”, “Orientació Educativa” i “Pedagogia Diferencial”. I necessiten, així mateix, des de la perspectiva metodològica completar-se amb les assignatures: “Bases Metodològiques de la Investigació Educativa” i “Tractament de la Informació Educativa”..

III.- VOLUM DE TREBALL

Hores/curs

ASSISTÈNCIA A CLASSES TEÒRIQUES	21
ASSISTÈNCIA A CLASSES PRÀCTIQUES	11
PREPARACIÓ DE CLASSES TEÒRIQUES	20
PREPARACIÓ CLASSES PRÀCTIQUES	7
ESTUDI I PREPARACIÓ D'EXÀMENS	30
REALITZACIÓ D'EXÀMENS	2
TREBALLS DE GRUP	36
ASSISTENCIA A TUTORIES, SEMINARIS I ACTIVITATS CONJUNTES	13
TOTAL VOLUM DE TREBALL	140

IV.- OBJECTIUS GENERALS

- ✓ Conèixer els elements conceptuals i metodològics de la Investigació educativa i l'evolució històrica del Diagnòstic Pedagògic.
- ✓ Oferir a l'estudiant informació suficient relativa als models tradicionals de diagnòstic de major relleu, que li proporcionen recursos per a un anàlisi crítica d'aquestes aportacions des de l'àmbit de la Investigació Educativa.
- ✓ Conèixer el model teòric de Diagnòstic Pedagògic, el seu desenvolupament i metodologia, que permeten a l'estudiant poder

realitzar un anàlisi crítica de la activitat diagnòstica professional que ens ocupa.

- ✓ Familiaritzar a l'estudiant, d'una forma pràctica, amb els instruments d'enregistrament de dades i de mesura més habituals a l'àmbit professional del diagnòstic.
- ✓ Conèixer i saber utilitzar el vocabulari i llenguatge especialitzat relacionat amb el Diagnòstic Pedagògic.

V.- CONTINGUTS

Unitat 1. MARC CONCEPTUAL I HISTÒRIC DEL DIAGNÒSTIC PEDAGÒGIC

Context epistemològic de la investigació educativa i del diagnòstic en educació.

Característiques generals, objectius i funcions del Diagnòstic Pedagògic.

Avaluació i Diagnòstic: un procés interactiu.

Unitat 2. MODELS I ENFOCAMENTS DIAGNÒSTICS

Concepte de model.

Models de Diagnòstic en Educació

2.1. Models Centrats en l'Alumne.

Pressuposts teòrics. Models més rellevants: psiconeurològic, genetista, evolutiu, perceptiu-motriu, "trets y factors" o tradicional, conductisme, psicoanàlisi, cognitivisme, etc. Aportacions bàsiques al diagnòstic i limitacions. Anàlisi i valoració des d'una perspectiva pedagògica.

2.2. Models Centrats en el Context.

Pressuposts teòrics. Models mes rellevants: sociocultural, anàlisi institucional, ecològic-ambiental, etc. Aportacions bàsiques al diagnòstic i limitacions. Anàlisi i valoració des d'una perspectiva pedagògica.

2.3. Models Centrats en el Procés ensenyament/aprenentatge.

Pressuposts teòrics. Aportacions bàsiques al diagnòstic i limitacions: l'avaluació diagnòstica del clima de la classe, del professor, del currículum, disseny curricular, test criterials, etc. Anàlisi i valoració des d'una perspectiva pedagògica.

Unitat 3. DIMENSIÓ METODOLÒGICA- INVESTIGADORA

Caràcter científic de la investigació educativa.

Context epistemològic actual de la investigació educativa i del diagnòstic: tipus de paradigmes i superació del debat paradigmàtic: pluralisme integrador.

Aportacions al Diagnòstic Pedagògic des paradigmes d'investigació educativa: post-positivistes, interpretatiu-qualitatius i crítics.

Unitat 4. MODEL DE DIAGNÒSTIC PEDAGÒGIC

Característiques generals, objectius i funcions del Diagnòstic Pedagògic.

Característiques epistemològiques: contextualitzador, globalitzador, processual, integrador.

Característiques metodològiques: anàlisi multinivell.

Procés organitzatiu: recull d'informació, anàlisi i valoració, planificació de la intervenció i avaluació del procés.

Unitat 5. INSTRUMENTS I PROCEDIMENTS DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ PER AL DIAGNÒSTIC

Procediments de recollida d'informació: l'Enquesta (Instrument: el qüestionari), l'Entrevista, l'Observació, Grups de Discussió, Anàlisi de Contingut, Històries de Vida i Orals, Anàlisi del Clima Social: Indicadors Socials, Portafolis, Reixes de constructes personals i procediments normalitzats (Tests i Proves Objectives).

VI.- DESTRESES A ADQUIRIR

Des del punt de vista més procedimental, l'assignatura pretén contribuir al desenvolupament de diverses destreses necessàries per a la comprensió dels conceptes proposats i la seva futura aplicació en el context professional.

D'acord amb els diferents blocs de continguts les destreses a adquirir es refereixen tant a l'anàlisi i aplicació dels diversos conceptes tractats com a l'experimentació d'alguns dels processos propis de l'activitat diagnòstica.

- **Destreses relacionades amb la Unitat 1:**
 - Analitzar críticament la incidència de l'activitat diagnòstica en el conjunt de les Ciències de l'Educació i en la praxi professional.
 - Dotar a l'alumnat d'un marc de referència sobre el Diagnòstic Pedagògic com disciplina aplicada.

- **Destreses relacionades amb la Unitat 2:**
 - Analitzar críticament els diferents models i instruments per a la presa de decisions més adequada a cada situació educativa

- **Destreses relacionades amb la Unitat 3:**
 - Analitzar i sintetitzar la fonamentació científica i epistemològica del Diagnòstic Pedagògic de manera que s'obtinga una idea clara sobre aquesta disciplina.
 - Saber integrar críticament les aportacions d'enfocaments epistemològics diferents i fins i tot aparentment contraposats

- **Destreses relacionades amb la Unitat 4:**
 - Saber establir amb un coneixement precís l'estructura del procés de Diagnòstic Pedagògic.
 - Plantejar i resoldre, de forma guiada, procediments diagnòstics aplicats a la pràctica, arribant a utilitzar esquemes de resolució no coneguts.
 - Saber comunicar el procés i els resultats dels estudis diagnòstics a les diferents audiències

- **Destreses relacionades amb la Unitat 5:**
 - Aplicar algun instrument representatiu de mesurament educatiu ajustat als objectius de la investigació educativa.
 - Elaborar pautes per a desenvolupar tècniques d'obtenció d'informació

VII.- HABILITATS SOCIALS.

El perfil professional directament relacionat amb l'activitat diagnòstica necessita de diverses actituds i aptituds personals que faciliten i possibiliten el desenvolupament de l'exercici professional.

Els continguts actitudinals, entesos com habilitats socials i personals de l'alumne es concreten en els següents punts:

- Desenvolupar la capacitat d'escolta activa com prerrequisit per a la consecució d'una disposició empàtica
- Fomentar la presa de decisions basada en l'anàlisi crítica de la informació
- Potenciar la capacitat investigadora i el rigor professional
- Reconèixer i respectar la complexitat de l'objecte de l'activitat diagnòstica i la significativitat de les implicacions derivades de l'actuació professional.
- Desenvolupar la capacitat de treball en equip.
- Prendre consciència, responsabilitat i adquirir principis ètics en la realització del Diagnòstic Pedagògic

VIII.- TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

La següent planificació s'anirà actualitzant al llarg del curs atenent a la diversitat de l'alumnat i a les necessitats derivades del procés d'ensenyament-aprenentatge.

TEMPORALITZACIÓ BLOC TEÒRIC

	Bloc de Continguts	DIES	ACTIVITATS	TIPUS DE ACTIVITAT
FEBRER	-	14	Presentació de la assignatura Coneixements Previs	Grupal-Presencial
	UD1	15	Anàlisi de Coneixements Previs Presentació UD1	Grupal-Presencial
		21,22,28	Conceptes Bàsics UD1	Grupal -Presencial
			Lectura prèvia UD1	Individual – No Presencial

MARÇ		1	DISCUSSIÓ: Interrelació i Exemplificació	Grupal - Presencial
	UD2	7	Introducció: Necessitat d'un Model. Documental	Grupal-Presencial
		8,14	Conceptes bàsics	Grupal-Presencial
		21,22	Guia per a la realització del Treball 1 – Inici de treball en grup	Grup Reduït- Presencial
		28,29	Exposició treballs	Grup-Presencial
ABRIL	UD3	4,5	Conceptes bàsics UD3	Grup-Presencial
			Lectura UD3	Individual- presencial No
		18	Preparació Taula Redona	Grup reduït - Presencial
		19	Taula redona: Aportacions paradigmàtiques	Grup-Presencial
	UD4	25,26	Conceptes Bàsics UD4	Grup- Presencial
			Lectura UD4	Individual-No presencial
MAIG	UD4	2	Dubtes UD4	Grupal - Presencial
	UD5	3	Conceptes Bàsics UD5 – Plantejament Treball 2	Grupal- Presencial
		9,10,16,17	Tutories per a Activitats Guiades Treball 2	Grup Reduït
	GLOBAL	23,24,30,31	Seminari: Anàlisi i Síntesi de l'assignatura	Grup Reduït
Repàs de les UD tractades			Individual- presencial No	

TEMPORALITZACIÓ BLOC PRÀCTIC

	Nombre sessions	de	Pràctiques
Febrer –Març	5 sessions		Pràctica 1: Informe Tècnic
Març	1 sessió		Pràctica 2: Entrevista i Observació
Març	2 sessions		Pràctica 3: Models diagnòstics i casos
Abril	2 sessions		Pràctica 4: Proves Psicomètriques

IX.- BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

BÀSICA

MARÍ, R. (2006), **Diagnóstico Pedagógico. Un modelo para la intervención psicopedagógica**. Barcelona. Ariel Educación (2ª Ed.).

COMPLEMENTÀRIA

ALFARO, I. y MARI, R., (1992), **Dificultades en el aprendizaje**. Valencia.. Editorial Cristóbal Serrano.

BATANAZ, L., (1993), **Investigación y diagnóstico en educación**. Granada. Aljibe

JIMENEZ, A. (2003), **Diagnóstico en Educación. Modelo, técnicas e instrumentos**. Salamanca, Amarú Ediciones

MARÍ, R. , (1999), **Diagnóstico Pedagógico de las Dificultades de Aprendizaje**. Valencia. Ed. Cristóbal Serrano.

PADILLA, Mª T. (2002), **Técnica e instrumentos para el Diagnóstico y la Evaluación Educativa**. Madrid. Ed. CCS

SOBRADO, L.M. (2002). **Diagnóstico en Educación: teoría, modelos y procesos**. Madrid. Biblioteca-Nueva.

X.- METODOLOGIA

El desenvolupament de la matèria farà ús de diverses estratègies adaptades a la diversitat de l'alumnat i procurant en tot moment la autonomia en el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumne. Per a això, es plantejaran entre altres:

- Explicació de conceptes bàsics, prèvia lectura de la bibliografia bàsica
- Discussions autodirigides pels alumnes
- Seminari
- Treballs en grup reduït
- Treball individual

Donat el caràcter experimental de la present guia, el desenvolupament de l'assignatura ha d'entendre's des d'una perspectiva flexible que permeti

adaptar i reorganitzar tots aquells aspectes susceptibles de millora segons l'evolució del grup.

XI.- AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

L'avaluació de l'assignatura procurarà atendre a tots els aspectes desenvolupats en aquesta guia, és a dir, a aspectes conceptuals, destreses, habilitats socials, etc., d'acord amb els objectius plantejats.

Les estratègies d'avaluació i el percentatge en la nota final es concreta de la següent manera:

- Prova escrita, referida a les unitats treballades en classe. 30%
- L'assistència a les pràctiques és obligatòria i suposa el 25% de la nota final.
- Realització de treballs grupals: 25%
- Participació en el Seminari: 10%
- Autoavaluació de l'alumnat: 10%

XII.- ATENCIÓ ALUMNES

E-Mail	aranzazu.cervera@uv.es
Lloc d'atenció	2n.pis Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació
Horari d'atenció	Divendres, 15:30-18:30